

עבודה זרה יח-א

עניין: מה אני לחיי העולם הבא

מהר"ל תפארת ישראל פ"ה

לחיי עולם הבא. והא דרבי חנינא בן תרדיון הכי איתא התם (עבודה זרה י"ז ע"א) כשחלת ר' יוסי בן קסמא אמר לו רבי חנינא בן תרדיון מה אני לעולם הבא אמר לו כלום מעשה בא לידך אמר לו מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים אמר לו אם כן מחלקך יתא חלקי ומגורלך יתא גורלי ע"כ. ונראה לא שבשביל מצוה זאת יזכה לעולם הבא רק שראה בקיום מצוה אחת כתקנה מאד שהיה מחמיר בה, וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל בעצמו שמוזה המעשה ראה שקיים מצוה אחת כתקנה מזה היה יודע שהוא צדיק גמור בקיום כל המצוות והוא בן עולם הבא. ועוד אני אומר כי מה שאמר כלום מעשה בא לידך לא שהיה רצונו לומר ממעשה מצוה אחת יזכה לעולם הבא שאין הדבר כך, רק היה שואלו כלום מעשה בא לידך שמן המעשה יש להבחין סימן בן עולם הבא ואמר מעות פורים נתחלפו במעות צדקה וחלקתי אותו לעניים. והדבר רמו מופלג, כי מעות של פורים אינם עומדים רק לרבוזי אכילה ושתייה ואלו היה יום הזה יום שיש בו קדושה לא היה הסעודה ענין גשמי לגמרי שהיה זה לכבוד היום ולמעלת קדושתו, אבל אין ביום זה קדושה כלל ותאכילה השתייה הוא דבר גשמי מענין העולם הזה שהוא כולו גשמי, ונתחלף מעות אלו במעות עניים שמעות עניים הפך זה כי העני ידוע שאין לו עולם הזה כלל ואין גנהה מטובת עולם הזה, ונתחלפו לו מעות פורים שהוא הכל עולם הזה הפך זה במעות עניים שאין להם חלק בעולם הזה וחלק הכל לעניים, ודבר זה רמו שהוא יחליף העולם הזה בעולם הבא ולא יהיה לו חלק כלל בעולם הזה וכל חלקו שיהיה ראוי לו בעולם הזה שמור לו לעולם הבא, וכמו שהיה באמת לרבי חנינא בן תרדיון הצדיק הקדוש שהיה נשרף וספר תורה עמו ולא היה חלקו בעולם הזה רק הכל שמור לו לעולם הבא, ועל זה אמר אם כן מחלקך יתא חלקי כי סימן יש לו שחלקו שהיה ראוי לו בעולם הזה הוא שמור לו לעולם הבא, ומעתה

מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט עמ' כג

בפי' שונה פרקו ק"פ שאינו נק' עובד אלקי אלא בק"א פעמים שהוא לנגד הטבע כו' וגם בהפלת התשוקה לתורה ותפלה במס"נ אם הסכם הטבעי מצורף בזה לא נתברר עדיין כל סיג ופסולת דנה"ב ששרשה בנוגה ולא נק' עובד אלקי להסיר ההסתר כו' כי אין זה רק מצד בחי' גילוי אלקות שבנפשו האלקי כ"א גם מצד הסכם נפשו הבהמית שהוא בחי' הישות והפירוד שמעורב ג"כ בזה ע"כ לא נק' עובד ולשם אלקי דוקא אלא השונה ק"א פעמים יותר מכפי טבעו הגשמי שזוה מתקן לשם אלקים דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. ובכ"ז יובן ג"כ עובדא הנ"ל בריב"ק ורחב"ת דהנה רחב"ת הגם שמסר נפשו על התורה ה' מפקפק ומסתפק מאד פן יבס"נ זאת האלקי תעורבות הסכם הטבעי דנה"ב שאינו נק' עובד אלקים עדיין כנ"ל וע"כ שאל מהו לעוה"ב שלא יזכה בו רק העובד אלקי דוקא שבידו בירורי' דנוגה כמא' מאז' דלא מהפך חשוכא כו' לית ל' חולקא בהודא עלמא משום דעוה"ב לאחר הבירור הוא דוקא כו' וכמ"ש במ"א, והשיבו כלום מעשה בא לידך בהיפוך הטבע לגמרי וא"ל ממעות של פורים כו' להיות שטבע השקידה וההתמדה בתשוקה על דברי חכ' שרשה באה ממרה השחורה שהיא גורמת עוצם בחי' הכיוון בעצמו והיא הגורמת מדת הקמצנות בממון כנראה בחוש בטבעי בנ"א אך מדת הפזרנות שהוא בחי' ההתפשטות היפך הכיוון שרשה ממרה הלבנה והוא היפך טבע השקידה וההתמדה לצמצם ולכווץ א"ע כו' וכאשר א"ל ממעשה פזור הצדקה הבין בטבעו הגשמי שהוא פזרן שהוא מגדל גדול לטבע השקידה וההתמדה וא"ל א"כ מחלקך יתא חלקי כו' דהיינו מפני שראה שאין תעורבו' הסכם טבעי כלל במס"נ שלו על התורה ונק' עובד אלקים כנ"ל וראוי הוא לעוה"ב מצד הבירור דשם אלקים וע"כ אמר הלואי יתא חלקי מחלקך כו', ובכ"ז מתורצים כל הדקדוקים הנ"ל וגם מה

עבודת עבודה

לדעת דאין לו חלק לעולם הבא או אפשר דכנה"ג דמכין לשם שמים אין דינו כמאד ענינו לדעת. ולזה השיב לו ק' דהנה חזין שמאד ענינו לדעת אין לו חלק לעולם הבא ונממון לא מנינו כה"ג שיהי' מאד כל ממונו עברה, ואין לומר דשאי' נפש שחמור מממון דלכתי אס נפש יש עברה גדולה כמאד לדעת ראי' להיות עכ"פ נממון עברה קטנה אס מוותר כל ממונו לאחר זה לא שמענו, רק באושא התקינו דהמנצח אל יבזו יותר מחומש אבל מדינא לא שמענו שיהי' זה עברה, אך שורש החילוק הוי כך דנממון הוי עיקר צרכו לטובת האדם ולכן בשלו רשאי לוותר אס רזה למעט דהנאח, אבל נפש האדם נצרה לשמש אותו ית' כמ"ס כן עזאי בקידושין [פבא] אני נבדלתי לשמש את קוני ולכן אין רשאי לוותר בעצדות המקום אס ממיט נפשו מחבטל מעצדות השם ומעצדות השם אינו רשאי לוותר.

וא"כ א"ש דהנה דרכיו ית' לדון את האדם כפי הנהגתו ביו לבין ענינו וכמ"ס [כתובות ע"ג, צרי"ל שאמר הקב"ה אס אחשיל אשבעתא למשיל נמי אהא יע"ש, כן ה"נ הוי כן אס האדם הוי דרכו לוותר נממונו ולהחמיר על נפשו לעשות רצונו ית' מותר נמי להחמיר על ענינו במה ששייך לו ית' ומותר להחמיר על ענינו למסור את נפשו, אבל אס נממונו לא ה' דרכו לוותר בשביל קיום התורה שוב אין רשאי לוותר כעת במה שטובע לו ית' ואינו רשאי למסור נפשו על הדבר, ולכן אמר לו כלום מעשה בא לידך ונדע אין הנהגת צדק לבין ענין, ולכן אמר לו מעות פורים וכו' ופרש"י וזמין נממונו הייט, א"כ מוכח דגם נממונו השייך לו ה' מחמיר על נפשו למען קיום התורה, א"ל א"כ מחלקך ית' חלקי דלפ"ו אמה רשאי למסור נפשו לקידוש השם, ולכן כזה מחלקך ית' חלקי ומגורלך ית' גורלי דמה תקבל עוד שכן על מה שאתה מוסר נפשו, וזה כוונה אמיתית בעו"ה במאמר הזה.